

การปฏิบัติที่ดีของโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Best practice of four-star office of the basic education commission (obec)
moral schools in Northeastern Thailand

ภุมรินทร์ อินกผึ้ง

Phumarin Inkokphueng

พิมพ์พร จารุจิตร

Pimporn Charuchit

นวัตร หอมสิน

Nawattakron Homsin

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Udon Thani Rajabhat University

E-mail: Phumarin1993@gmail.com

Received: 9 February 2025; Revised: 15 April 2025; Accepted: 30 April 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว 2) ศึกษากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว และ 3) ศึกษาปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว การดำเนินวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการสังเคราะห์องค์ประกอบ ระยะที่ 2 ศึกษากระบวนการ ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาการบริหารโรงเรียน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบเชิงคุณภาพ ใช้วิธีแบบพหุกรณีศึกษา จากโรงเรียนขยายโอกาสที่ผ่านการประเมินโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 2 โรงเรียน ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 คน การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดการองค์การ (Organizing) การบริหารงานบุคคล (Staffing) การสั่งการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุม (Controlling) 2. กระบวนการในการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการใช้กระบวนการตามองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษา 6 องค์ประกอบ 3. ปัญหา

และวิธีการแก้ปัญหาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำการวิเคราะห์ปัญหา และแก้ปัญหตามองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษา 6 องค์ประกอบ

คำสำคัญ: การปฏิบัติที่ดี, โรงเรียนคุณธรรม, การบริหารโรงเรียน

Abstract

The objectives of this research article were to 1) study the components of the administration process of four-star obec moral schools, 2) examine the administration process of OBEC Moral Schools at the 4-star level, and 3) investigate the problems and solutions in managing OBEC Moral Schools at the 4-star level. The research was conducted in two phases: Phase 1 involved identifying the components of the administration process of OBEC Moral Schools at the 4-star level in Northeastern Thailand through a synthesis of components. Phase 2 focused on studying the administration process, problems, and solutions using qualitative research methods through a multiple case study approach. The study targeted two opportunity expansion schools in Northeastern Thailand that had been evaluated as 4-star OBEC Moral Schools. Semi-structured interviews were conducted with a purposively selected group of 10 participants. Data analysis was performed using content analysis.

The research findings were as follows: 1. The components of the administration process of OBEC Moral Schools at the 4-star level in Northeastern Thailand comprised 6 elements: planning, organizing, staffing, directing, coordinating, and controlling. 2. The administration process of OBEC Moral Schools at the 4-star level in Northeastern Thailand followed the 6 components of school administration. 3. Problems and solutions in managing OBEC Moral Schools at the 4-star level in Northeastern Thailand were analyzed and addressed according to the 6 components of school administration.

Keywords: Best Practices, Moral Schools, School Administration

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสาร ซึ่งส่งผลกระทบต่อค่านิยมและจริยธรรมของผู้คนทั่วโลก แม้การแข่งขันทางอุตสาหกรรมจะผลักดันให้เกิดความก้าวหน้าทางวัตถุ แต่ก็ทำให้คุณค่าทางจิตใจลดลง ก่อให้เกิดปัญหาสำคัญทางสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวยังส่งผลให้วัฒนธรรม วิถีชีวิต และค่านิยมดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไปสู่วัตถุนิยมและบริโภคนิยม เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญของอนาคตได้รับผลกระทบจากปัญหาเหล่านี้อย่างไม่อาจหลีกเลี่ยง ปัญหาทางด้านคุณธรรมของเยาวชนไทยส่งผลให้พวกเขาขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ มีพฤติกรรมที่มุ่งเน้นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม และขาดความรับผิดชอบต่อสังคม (ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมผ่านนโยบายและแผนระดับชาติ โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) มุ่งเน้นการเสริมสร้างศักยภาพทุนมนุษย์ให้เป็นคนไทยที่มีคุณธรรม จิตสำนึกที่ดี และพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

ในภาคการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องมุ่งพัฒนาคนไทยให้มีความสมบูรณ์ทั้งกาย ใจ และคุณธรรม รวมถึงส่งเสริมการเรียนรู้ที่ใฝ่สานความรู้และคุณธรรมเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ยังได้ริเริ่มโครงการโรงเรียนคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยเน้นการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2562)

โครงการโรงเรียนคุณธรรมของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มุ่งเน้นการปลูกฝังคุณธรรมสากลที่ไม่ยึดติดกับศาสนาใดศาสนาหนึ่ง โดยพัฒนาคุณธรรม 4 มิติหลัก คือ ด้านโรงเรียน ด้านผู้บริหาร ด้านครู และด้านนักเรียน กระบวนการนี้มีเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืนให้แก่ผู้เรียน ครอบครัว และชุมชน โรงเรียนคุณธรรมยังดำเนินงานตามพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในการสร้างคนดีสู่สังคม ด้วยการปลูกฝังความรัก ความสามัคคี และความเมตตาในหมู่เด็กนักเรียน เพื่อให้เติบโตเป็นพลเมืองดีในอนาคต ยิ่งไปกว่านั้น ในศตวรรษที่ 21 การศึกษาต้องมุ่งเน้นไม่เพียงแต่ความรู้ทางวิชาการ แต่ต้องพัฒนาทักษะชีวิตและการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์และแรงกดดันทั้งภายในและภายนอกประเทศ การพัฒนาทักษะชีวิตและจิตสำนึกคุณธรรมจึงเป็นภารกิจสำคัญยิ่งของประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

ด้วยปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงสนใจศึกษาและประเมินกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียน ตลอดจนแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อนำไปใช้ขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคมโดยรวม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบกระบวนการการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษากระบวนการการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อศึกษาปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบระเบียบวิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบกระบวนการการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของโรงเรียนบ้านบาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองคาย เขต 2 และโรงเรียนบ้านดงห้วยเปลือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ขั้นตอนการดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 1. การศึกษาองค์ประกอบของกระบวนการบริหารของโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของทั้ง 2 โรงเรียน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเลือกข้อมูลในส่วนที่มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กับตัวแปรในการวิจัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ การวิเคราะห์ ทฤษฎีแบบบรรยาย และพรรณนา และสรุปเป็นโครงสร้างการสังเคราะห์แนวทางการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษากระบวนการบริหารของโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของทั้ง 2 โรงเรียน ผู้วิจัยนำข้อมูลและข้อสรุปในขั้นตอนที่ 1 มาศึกษากระบวนการบริหาร ได้ทำการสังเคราะห์เนื้อหาด้านกระบวนการบริหารตามทฤษฎี เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อให้ได้องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 2 การศึกษากระบวนการ ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของโรงเรียนบ้านบาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองคาย เขต 2 และโรงเรียนบ้านดงห้วยเปลือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ หัวหน้าฝ่ายบริหารงบประมาณ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานบุคคล และหัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป จากโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ที่มีแนวปฏิบัติที่ดี จำนวน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านบาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองคาย เขต 2 และโรงเรียนบ้านดงห้วยเปลือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 10 คน

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) แบบสังเกต (Observation) และแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เพื่อเก็บข้อมูลของกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างร่างแบบสัมภาษณ์ จากนั้นนำร่างแบบสัมภาษณ์ที่เสร็จแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุงและแก้ไข เมื่อผ่านการตรวจสอบแล้วจึงนำร่างฯ ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

(Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เมื่อผ่านการตรวจสอบก็ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์และสามารถนำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลมี รายละเอียด ดังนี้ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยจากข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ (Interview) แบบสังเกต (Observation) และแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยสรุปด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาแบบบรรยายและพรรณนา (Descriptive Research) การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยวิธีการบรรยาย และใช้การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยไดมานั้นถูกต้องหรือไม่ ซึ่งวิธีการตรวจสอบของข้อมูลนั้นจะต้องตรวจสอบแหล่งที่มา 3 แหล่ง ได้แก่ เวลา สถานที่ และบุคคล โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นผู้บริหาร และครูที่เป็นหัวหน้างาน 4 ฝ่าย ในช่วงเวลาที่ต่างกัน โดยมาจากพื้นที่แตกต่างกัน และ 2) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน โดยผู้วิจัยใช้การสังเกตร่วมกับการใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลตรงตามความเป็นจริง จากนั้นอธิบายและสรุปผลแบบอุปนัยเพื่อหาข้อสอดคล้องกับทฤษฎีและนำเสนอผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

1. การศึกษาองค์ประกอบกระบวนการการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดการองค์การ (Organizing) 3) การบริหารงานบุคคล (Staffing) 4) การสั่งการ (Directing) 5) การประสานงาน (Coordinating) และ 6) การควบคุม (Controlling)

2. การศึกษากระบวนการ การบริหารโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของโรงเรียนบ้านบาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 และโรงเรียนบ้านดงห้วยเปลือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีการปฏิบัติที่ดีของโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผน จากภาพรวมของการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการนำวัตถุประสงค์ นโยบาย และเป้าหมายของสถานศึกษามาใช้ในการบริหารจัดการตามมาตรฐานของโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว มีการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน สถานศึกษามีการให้บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา ภาศิเครือข่าย มีส่วนร่วมในการวางแผนในการบริหารจัดการตามกลยุทธ์โรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว สถานศึกษามีการนำผลการประเมินผลงานตามแผนปฏิบัติการมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาแผนในครั้งต่อไปในการบริหารจัดการปฏิบัติตามกลยุทธ์โรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา

2.2 ด้านการจัดการองค์การ (Organizing) จากภาพรวมของการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการกำหนดนโยบาย จัดแบ่งสายงานการบังคับบัญชาในสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจนในกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว สถานศึกษามีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน สถานศึกษามีการกำหนดแนวทางในการสื่อความหมายในโรงเรียน

ระหว่างผู้บริหารกับครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการกลไก ในการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล (Staffing) จากภาพรวมของการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบดูแลในเรื่องการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถานศึกษามีการเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว สถานศึกษามีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอของบุคลากรในการบริหารจัดการตามกลยุทธ์โรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา

2.4 ด้านการสั่งการ (Directing) จากภาพรวมของการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการสั่งการที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้รับคำสั่งยอมรับและนำไปปฏิบัติเพื่อการบริหารจัดการตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว สถานศึกษามีการวินิจฉัยสั่งการคำนึงถึงผลประโยชน์ของการบริหารจัดการตามกลยุทธ์โรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา สถานศึกษามีการปรึกษารื้อกับบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ก่อนออกคำสั่ง

2.5 ด้านการประสานงาน (Coordinating) จากภาพรวมของการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือ กับคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานอื่นในการบริหารจัดการตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถานศึกษามีการกำหนดบทบาทในการประสานงานของบุคลากรไว้อย่างชัดเจนในการบริหารจัดการ สถานศึกษามีการประสานงานให้ฝ่ายต่าง ๆ ปฏิบัติงานให้สอดคล้องและสัมพันธ์กันในการบริหารจัดการตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.6 ด้านการควบคุม (Controlling) จากภาพรวมของการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมและประเมินผลการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว สถานศึกษามีการควบคุมดูแลให้การปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นไปตามแผนงานหรือโครงการ สถานศึกษามีการรายงานผลการปฏิบัติงานกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบในการบริหารจัดการตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว และมีการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติที่ดีของโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาดังนี้

3.1 การวางแผน (Planning)

ปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว คือปัญหาด้านงบประมาณในการดำเนินโครงการให้ตรงตามแผน และนโยบาย เนื่องจากเป็นโครงการที่ต้องทำหลายกิจกรรมทั้งในและนอกโรงเรียน และมีการประสานเครือข่าย คณะกรรมการกลไกในการประเมินโครงการและจัดเวทีแลกเปลี่ยน ซึ่งต้องใช้งบประมาณ คณะทำงาน ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินโครงการเนื่องจากต้องทำงานกับทั้งบุคคลภายในและภายนอกองค์กร

ข้อเสนอแนะในด้านการวางแผนการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ให้มีประสิทธิภาพ ควรใช้คู่มือโครงการประกอบการประชุม เชิญ

ผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา ให้ผู้เข้าร่วมประชุมศึกษาข้อมูลล่วงหน้า วางแผนโดยคำนึงถึงบริบทและความพร้อมของโรงเรียน อบรมครูทุกคนให้เข้าใจแนวทางปฏิบัติ ดำเนินงานตามนโยบายอย่างต่อเนื่อง และให้ครูมีส่วนร่วมในการประชุมกับชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน

3.2 การจัดการองค์การ (Organizing)

ปัญหาและอุปสรรคในด้านการจัดการองค์การคือ มีบุคลากรน้อย ทำให้บุคลากรแต่ละคนรับผิดชอบงานหลายหน้าที่และหลายโครงการ ทำให้การดำเนินงานบางอย่างเกิดความล่าช้าและผลการดำเนินงานอาจไม่ดีเท่าที่ควร นอกจากจำนวนบุคลากรที่น้อยแล้ว อีกปัญหาหนึ่งก็คือด้านงบประมาณ โครงการตามนโยบายมีมาก และเป้าหมายในการดำเนินงานมีความใกล้เคียง ทำให้ครูและบุคลากรมีภาระงานมากขึ้น ทำให้ทำงานได้ไม่เต็มที่

ข้อเสนอแนะในด้านการจัดการองค์การ คือควรศึกษาโครงสร้างและแนวทางการดำเนินงานอย่างละเอียด จากนั้นกำหนดค่าเป้าหมายอย่างชัดเจน เพื่อง่ายต่อการบริหารจัดการทั้งเรื่องบุคคลและเรื่องงบประมาณควรมีบุคลากร หรือหน่วยงานจากภายนอกมาช่วยดูแล เนื่องจากครูมีภาระงานสอนมาก เมื่อต้องทำงานตามนโยบายการดำเนินงานโครงการ จึงเป็นการเพิ่มภาระงานให้ครู

3.3 การบริหารงานบุคคล (Staffing)

ปัญหาและอุปสรรคในด้านการบริหารงานบุคคลคือ จำนวนบุคลากรน้อย ภาระงานมาก ทำให้ครูมีภาระงานเพิ่มขึ้น กิจกรรมเพิ่มขึ้น ทำให้งานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะในด้านการบริหารงานบุคคลคือ สถานศึกษาควรสร้างขวัญและกำลังใจจากผู้บริหารสถานศึกษา การมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถและการกระจายงานให้ทั่วถึง โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ และประเมินถึงศักยภาพในการทำงานของตนเองว่าสามารถทำได้มากน้อยเพียงใด ควรมีการเพิ่มจำนวนบุคลากร และผู้ดำเนินงานให้ครอบคลุมกับงานที่ได้

3.4 การสั่งการ (Directing)

ปัญหาและอุปสรรคในด้านการสั่งการคือ สถานศึกษามีจำนวนบุคลากรไม่มากทำให้การสั่งการและการรับรู้งานรวดเร็วและทั่วถึง แต่จะมีปัญหาถ้าหากมีงานด่วนอาจดำเนินการไม่ทันเวลา ในบางกิจกรรมเพื่อความรวดเร็วบางครั้งขาดคำสั่งแบบเป็นทางการ ในบางครั้งมีปัญหาด้านการสื่อสาร ทำให้บางครั้งมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนได้

ข้อเสนอแนะในด้านการในการสั่งการ คือสถานศึกษาควรคำนึงถึงความสามารถของบุคคลตามภาระงานที่มอบหมาย และให้ระยะเวลาในการดำเนินการ ควรแบ่งคำสั่งให้ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการสั่งด้วยวาจา หรือด้วยลายลักษณ์อักษร นอกจากนี้ควรมีการสร้างขวัญกำลังใจ และให้กำลังใจกัน เป็นสิ่งสำคัญในการทำงาน ซึ่งจะ使人ทำงานทำงานได้อย่างมีความสุขและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3.5 การประสานงาน (Coordinating)

ปัญหาและอุปสรรคในด้านการประสานงานคือ เกิดจากการสื่อสารที่ชัดเจนไม่เพียงพอ เนื่องจากต้องประสานงานกับหลายฝ่าย ทั้งในองค์กรและนอกองค์กร ทำให้การดำเนินงานบางอย่างเกิดความล่าช้า สถานศึกษามีกิจกรรมเยอะ ทำให้บางครั้งมีเวลาว่างที่จะใช้ในการประชุมมีไม่พร้อมกัน ขาดความสม่ำเสมอในการประสานงานและติดตามงาน

ข้อเสนอแนะในด้านการประสานงาน ในการประสานงานควรให้มีความชัดเจน ตรงประเด็น กำหนดวัน เวลา วัตถุประสงค์ให้ชัดเจนและดำเนินงานด้วยความตั้งใจ จริงใจ ควรมีการติดต่อประสานงานใน

หลายๆช่องทาง และติดตามเป็นระยะๆ ในการประชุมบางครั้งควรมีการประชุมแบบออนไลน์ เพื่อให้ประชุมได้บ่อยขึ้นและประหยัดค่าใช้จ่าย

3.6 การควบคุม (Controlling)

ปัญหาและอุปสรรคในด้านการควบคุมคือ มีภาระงานมากบุคลากรในสถานศึกษามีไม่เพียงพอ ทำให้บุคลากรมีความกังวลในการทำงานเนื่องจากต้องดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพราะถ้างานไม่เสร็จตามเป้าหมายอาจกระทบต่องานอื่นๆในโรงเรียน โครงการของแผนงานบางอย่างเกิดขึ้นระหว่างดำเนินการทำให้ต้องปรับโครงสร้างให้เหมาะสมตลอดเวลา ทำให้การติดตามควบคุมงานได้ไม่ครบถ้วนทุกภาระงาน

ข้อเสนอแนะในการการควบคุม ในการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว คือควรใช้วิธีที่หลากหลาย ทันสมัย ง่ายต่อการทำงานของบุคลากร ไม่ทำงานซ้ำซ้อน การกำหนดวันเวลาในการส่งงาน ไม่ควรทำงานเร่งด่วนจนเกินไป ในการทำงานควรเห็นอกเห็นใจคนทำงาน เพื่อให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีความสุขเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

อภิปรายผล

การปฏิบัติที่ดีของโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวิธีการปฏิบัติดังนี้

1. ด้านการวางแผน (Planning) จากภาพรวมของการวิจัยพบว่าสถานศึกษามีการวางแผนการบริหารจัดการตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ทั้งนี้เพราะว่าผู้บริหารใช้วัตถุประสงค์ นโยบาย และเป้าหมายที่ชัดเจน มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย และใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงแผนงาน สอดคล้องกับ ภาณุวัฒน์ บุตดาตี (2559) และ ชูศักดิ์ ประเสริฐ (2558) ที่เน้นการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดวิธีการ และคาดการณ์ผลลัพธ์ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. ด้านการจัดการองค์การ (Organizing) จากภาพรวมของการวิจัยพบว่าสถานศึกษามีการจัดการองค์การที่ดี เพราะกำหนดนโยบาย โครงสร้างการบังคับบัญชา และหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน รวมถึงมีแนวทางการสื่อสารกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ ภาณุวัฒน์ บุตดาตี (2559) ที่เน้นการจัดการองค์การอย่างเป็นระบบ มีการประเมินผล ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และพัฒนาบุคลากร เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ

3. การบริหารงานบุคคล (Staffing) เพราะผู้บริหารได้ตั้งคณะกรรมการดูแล มีการอบรมจากวิทยากรภายนอก และรับฟังความคิดเห็นของบุคลากร สอดคล้องกับ ภาณุวัฒน์ บุตดาตี (2559) ที่ระบุว่าการจัดงานบุคคลอยู่ในระดับมาก มีการพิจารณาความดีความชอบอย่างเป็นธรรม กำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน และสร้างขวัญกำลังใจ รวมถึงการสรรหาบุคลากรโดยยึดหลักประโยชน์ขององค์กร

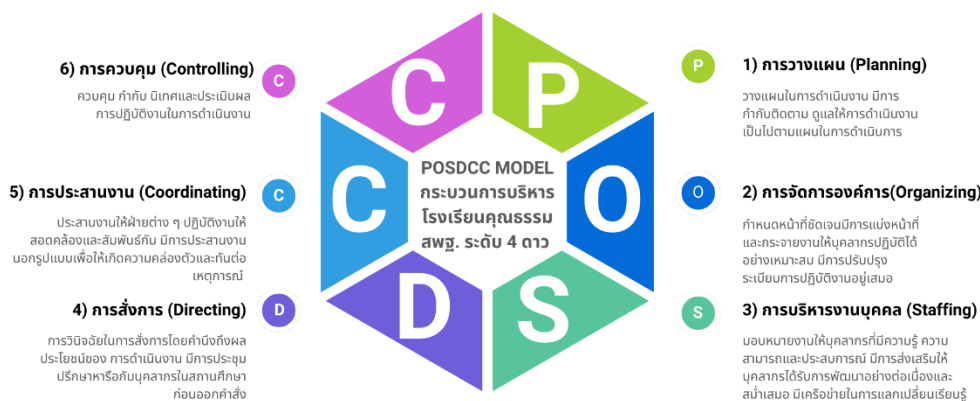
4. ด้านการสั่งการ (Directing) จากภาพรวมของการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการสั่งการที่ชัดเจน เพราะผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้รับคำสั่งยอมรับและนำไปปฏิบัติเพื่อการบริหารจัดการตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว สถานศึกษามีการวินิจฉัยสั่งการคำนึงถึงผลประโยชน์ของการบริหารจัดการตามกลยุทธ์โรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา สถานศึกษามีการปรึกษาหารือกับบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ก่อนออกคำสั่ง สอดคล้องกับ นิติพล ภูตะโชติ (2558) จะทำให้

องค์กรต้องอยู่ภายใต้การควบคุม โดยเชื่อว่าการบริหารที่มีลำดับขั้น จะทำให้ระบบการสั่งการและการควบคุม มีความรัดกุมทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ด้านการประสานงาน (Coordinating) จากภาพรวมของการวิจัยพบว่าสถานศึกษามีการประสานงานที่ดีด้วยการประสานกับคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ มีการกำหนดบทบาทบุคลากรในการประสานงานชัดเจน และมุ่งเน้นให้ทุกฝ่ายทำงานสอดคล้องกัน สอดคล้องกับ ภาณุวัฒน์ บุดาลลี (2559) ที่ระบุว่า การประสานงานอยู่ในระดับมาก โดยเน้นสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี สื่อสารอย่างรวดเร็วและราบรื่น เพื่อป้องกันการดำเนินงานซ้ำซ้อนและส่งเสริมความสำเร็จของการบริหารงาน

6. ด้านการควบคุม (Controlling) จากภาพรวมของการวิจัยพบว่าสถานศึกษามีระบบควบคุมและประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ผู้บริหารมีการอำนวยการ (Direction) ติดตามผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของบุคลากรให้เป็นไปตามแผน มีการรายงานผลการปฏิบัติงานแก่ผู้เกี่ยวข้อง และนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสรี ภักดี (2564) และ วรณา เวียงแก้ว (2558) ที่พบว่า การควบคุมงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีการกำหนดแผนงานชัดเจน สอดคล้องกับพันธกิจ มีการแจ้งผลและนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงการดำเนินงาน

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 กระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว POSDCC MODEL

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ ผู้วิจัยได้สรุปเป็นกระบวนการกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

การวางแผน (Planning) คือ การจัดทำระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องการวางแผน กำกับติดตามให้ดำเนินงานตามแผน และใช้ผลการประเมินในการปรับปรุงแผนต่อไป

การจัดการองค์การ (Organizing) คือ การกำหนดโครงสร้าง ขอบข่ายงาน และหน้าที่ของบุคลากรอย่างชัดเจน มีการแบ่งงานเหมาะสม ปรับปรุงระเบียบปฏิบัติ และกำหนดแนวทางสื่อสารภายในโรงเรียน

การบริหารงานบุคคล (Staffing) คือ การมอบหมายงานตามความสามารถ ส่งเสริมการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เชิญวิทยากรภายนอก รับฟังความคิดเห็น และสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากร

การสั่งการ (Directing) คือ การออกคำสั่งโดยคำนึงถึงประโยชน์ของงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม ตัดสินใจอย่างรอบคอบ สั่งการชัดเจน และประเมินผลการปฏิบัติงานตามคำสั่ง

การประสานงาน (Coordinating) คือ การจัดระบบให้ฝ่ายต่าง ๆ ทำงานสอดคล้องกัน ประสานงานอย่างคล่องตัว กำหนดบทบาทบุคลากร และสร้างความร่วมมือกับนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานอื่น

การควบคุม (Controlling) คือ การกำหนดแผนควบคุม นิเทศ และประเมินผลอย่างชัดเจน แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผล จัดทำข้อมูลสารสนเทศ ประชาสัมพันธ์แนวทางปฏิบัติ กำหนดปฏิทินงาน และรายงานผลต่อผู้เกี่ยวข้อง

สรุป

1. องค์ประกอบกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดการองค์การ (Organizing) 3) การบริหารงานบุคคล (Staffing) 4) การสั่งการ (Directing) 5) การประสานงาน (Coordinating) และ 6) การควบคุม (Controlling)

2. กระบวนการในการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้มีการใช้กระบวนการตามองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาทั้ง 6 องค์ประกอบ

3. ปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ทำการวิเคราะห์ปัญหา และแก้ปัญหาตามองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาทั้ง 6 องค์ประกอบ พบข้อจำกัดสำคัญในด้านทรัพยากร ได้แก่ งบประมาณและบุคลากร งบประมาณที่ไม่เพียงพอก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการดำเนินโครงการตามแผนงาน ประกอบกับปัญหาการขาดแคลนบุคลากร ส่งผลให้บุคลากรที่มีอยู่ต้องรับภาระงานมากเกินไป ภาวะเช่นนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ลดทอนประสิทธิภาพการดำเนินงานของโรงเรียน โดยส่งผลกระทบต่อกระบวนการบริหารทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การจัดการองค์การ การบริหารบุคคล การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม นอกจากนี้ การสื่อสารภายในและภายนอกองค์กรที่ขาดประสิทธิภาพ รวมถึงความรู้ความเข้าใจที่ไม่เพียงพอในกระบวนการดำเนินงานของโครงการ ล้วนเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

ดังนั้น การสนับสนุนด้านทรัพยากร การพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาระบบบริหารจัดการ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยยกระดับการปฏิบัติงานของโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยการวิจัยไปใช้

1. สำหรับผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา: ควรมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เชิงรุก วิเคราะห์ข้อมูลผลการดำเนินงานที่ผ่านมา และผลการวิจัยฉบับนี้ เพื่อปรับปรุง พัฒนา และต่อยอดโครงการโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยอาจพิจารณาจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดีระหว่างโรงเรียน การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร รวมถึงการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น นอกจากนี้ ควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่าโรงเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายของโครงการ และสามารถยกระดับเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่นๆ ต่อไป

2. สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา: ควรนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยเริ่มจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของโรงเรียน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อนำมาสู่การวางแผนเชิงกลยุทธ์ กำหนดเป้าหมาย กิจกรรม และตัวชี้วัดที่ชัดเจน รวมถึงการจัดสรรทรัพยากร และการประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรภายนอก ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโครงการ นอกจากนี้ การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร การสร้างแรงบันดาลใจ และการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ ก็เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง

3. ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมในหลากหลายมิติ ทั้งการศึกษาเชิงเปรียบเทียบความสำเร็จของโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับ 4 ดาว กับโรงเรียนอื่นๆ เพื่อระบุปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญ การศึกษาเชิงลึกถึงผลกระทบของโครงการต่อพฤติกรรม ค่านิยม และทักษะชีวิตของนักเรียนในระยะยาว การพัฒนาเครื่องมือวัดประเมินผลการดำเนินงานโครงการฯ ที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุม การศึกษาและเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีของโรงเรียนต้นแบบ, และการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาและทดสอบรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงและเหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- ชูศักดิ์ ประเสริฐ. (2558). ทฤษฎี ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้. เรียกใช้เมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2567 จาก www.chusak.net. 2558.
- นิติพล ภูตะโชติ. (2558). ส่วนประสมทางการตลาดของอุตสาหกรรมบริการ. ขอนแก่น: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธิดาทิพย์ ชูแก้ว. (2556). การดำเนินงานตามกระบวนการบริหารการศึกษาของผู้บริหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ภาณุวัฒน์ บุตดาภิ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารสถานศึกษากับการประกันคุณภาพตามมาตรฐานด้านการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1. การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

- วรรณภา เวียงแก้ว. (2558). กระบวนการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). (2559). รายงานสถานการณ์คุณธรรมของสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์คุณธรรม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). แนวทางการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 12. กรุงเทพมหานคร: สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- เสรี ภัคดี. (2564). กระบวนการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- Thong Prasert, S., et al. (2022). "Best Practices in Developing Student Character: Analysis of High Performing Moral Schools in Thailand". *International Journal of Educational Development*. 42(1), 145-159.
- Hammond, L. D., & Rothman, R. (2023). *Teaching and Learning Best Practices: A Global Perspective on Successful School Reform*. *International Journal of Educational Research*. 89(2), 45-62.